Ramp

Vincent Dekker: Going down, going down, de ware toedracht van de Bijlmerramp

175 blz., Veen 1994, ƒ 29,90

“Ik begin ’s avonds na het werk stelselmatig mijn auto te controleren op verdachte zaken voor ik durf in te stappen. Soms kijk ik ook onder de motorkap of iemand niet met draadjes heeft geknoeid. Het starten is telkens een spannend moment.”

Trouw-verslaggever Vincent Dekker schrijft dat eind oktober 1992 in zijn dagboek. Hij heeft het fragment doorgeschoven naar zijn boek *Going down, going down*, waarvan de ondertitel belooft het “de ware toedracht van de Bijlmerramp” uit de doeken zal doen.

Op zondagavond 4 oktober 1992, vijf over half zeven, stortte een vrachtvliegtuig van El Al neer op de flats Kruitberg en Groeneveen in de Bijlmer. Voor Nederland een ongekende ramp die op basis van statistische berekeningen weliswaar niet per se op die plaats, maar wel eens moest gebeuren en vanwege allerlei gelukkige omstandigheden (geen passagiers in het vliegtuig, weinig mensen thuis) nog relatief weinig slachtoffers vergde (43). Tegelijk maakte de brandende zuil tussen de flats op degenen die de televisiebeelden zagen een geweldige indruk.

Verslaggever Dekker houdt de lezers van Trouw na die vierde oktober gedreven op de hoogte van het onderzoek door de Rijksluchtvaartdienst, onder leiding van haar directeur ir. H.N. Wolleswinkel. Maar, zoals het hoort, gaat Dekker ook zelf op onderzoek uit. En dat levert soms wat op. Regelmatige inspectie van je auto kan natuurlijk nooit kwaad. Misschien zouden ANWB en Veilig Verkeer Nederland dat bestuurders eens moeten adviseren. Maar dan graag op andere gronden dan de angst voor sabotage of voor een regelrechte bomaanslag. Die beheerst inmiddels het leven van Vincent Dekker, werkend aan de ontknoping van de vele raadsels die over de rampvlucht van El Al LY1862 bestaan. Onder het scheren of bij het verlaten van de redactie houdt hij zichzelf voor met een gevaarlijke klus bezig te zijn (de Israëlische geheime dienst is immers berucht) en de vraag is gerechtvaardigd of de zaak niet teveel met hem op de loop is gegaan. Niet in de laatste plaats omdat Dekker in meer fragmenten uit zijn dagboek laat blijken er serieus rekening mee te houden dat hij op weg naar een informant wordt achtervolgd (de BVD? Gladio? CIA? Mossad?) en dat een van die diensten of alle tegelijk zijn telefoon afluisteren.

De Trouw-verslaggever maakt in zijn boek de belofte dat hij hier de ware toedracht onthult niet waar. Verre van dat. Teveel conclusies komen voort uit veronderstellingen, redeneringen zijn te snel gebaseerd op verklaringen van een te gering aantal getuigen. Verklaringen die bovendien niet altijd van voldoende kwaliteit zijn om te worden gebruikt in een zo pretentieus werk.

Dekkers boek bevat evenwel ook genoeg tekst die de moeite waard is, waar zaken worden aangevoerd die misschien ook nog nadat de Raad voor de Luchtvaart eind vorig jaar het dossier ‘El Al 1862’ heeft gesloten, een vervolgonderzoek rechtvaardigen. Tijdens dat onderzoek werden al of niet beroepsmatig geïnteresseerden geconfronteerd met zoveel onwaarschijnlijkheden dat het ook weer niet zo moeilijk is om een paar spannende,

intrigerende pagina's te schrijven. De cockpit-voice-recorder is immers, vreemd genoeg, nooit gevonden, banden waarop passanten melden dat ze motoren van het vliegtuig zien vallen, werden gewist en over de lading is ook nog geen honderd procent duidelijkheid.

Dekker stelt terecht vragen over het onderhoud van dit vliegtuig, de (slechte?) conditie van de motoren. De overbelasting bij tijden in de eerste minuten na de start. Kort na het ongeluk zijn op de plaats van de ramp mensen 'in witte pakken' gezien die 'spullen' meenamen. Aanvankelijk werd tegengesproken dat er uranium, in het toestel verwerkt als contragewicht, was vrijgekomen. Later bleek dat toch het geval. Opnieuw worden vragen gesteld over de gang van zaken bij de begeleiding door de verkeersleiders op Schiphol. Verschillende registraties blijken niet met elkaar in overeenstemming, soms zit er meer dan tien seconden verschil tussen.

Wanneer je zelf met iets meer dan gewone belangstelling het onderzoek hebt gevolgd, zijn de uiteenzettingen over deze en andere onlogische zaken best even interessant. Toch voel je ook onmiddellijk de onmacht: het zijn toch weer alleen maar vragen, veronderstellingen, vergelijkingen waarbij je zacht voor je heen mompelt: "Ja, dat is inderdaad gek". Dekker was verder gekomen als hij zijn uitgangspunt dat er van alles niet klopt, even terzijde had geschoven en zich toegang had weten te verschaffen tot andere bronnen dan een politieman in Almere of een jachteigenaar in Naarden. Het officiële onderzoeksrapport verdient een betere aanvulling.

Harm van den Berg

Bron: NRC Handelsblad, 1 oktober 1994, volgens de handgeschreven aantekening op het knipsel.